

Makale Gönderim Tarihi: 27.06.2018

Makale Kabul Tarihi: 16.10.2018

Araştırma Makalesi

Çocuklara Yönelik Yerel Yönetim Uygulamaları: Esenler Belediyesi Örneği¹

Veysi AKA²

Fethi GÜNGÖR³

Özet

Çocukluk çağı insan hayatının önemli ve hassas bir dönemi olarak kabul görmektedir. Bu hassas dönemde çocuğun biyolojik, psikolojik ve sosyal yönden gelişmesi için imkânların genişletilmesi önem kazanmaktadır. Bu çalışmada kentlerin sosyal boyutunu imar etmekle yükümlü olan belediyelerin, özde ise Esenler Belediyesinin çocuklara yönelik gerçekleştirmekte olduğu faaliyetleri incelemiştir. Bu kapsamda literatür taraması ile yerel yönetim, belediye ve sosyal belediyecilik gibi kavramlar taranmış, doküman analizi yöntemiyle belediyelerin 2016 yılı faaliyet raporları ve Esenler Belediyesine ait son 5 yılın (2012-2016) faaliyet raporları incelenmiş olup elde edilen bilgiler tasnif edilmiştir. Öte yandan Esenler Belediyesinde çocuklara yönelik faaliyetler gerçekleştiren 5 belediye çalışanı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda çocuklara yönelik çevresel düzenlemeler, kültür, sanat, spor, eğitim, sağlık ve sosyal yardım alanında birçok faaliyetin belediyeler tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bu çalışmaların birçoğunun Esenler Belediyesi tarafından da yürütüldüğü ve Türkiye’de ilk olma vasfına sahip çocuk sokağı ve dede-torun merkezi gibi uygulamaların Esenler Belediyesince uygulandığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Yerel Yönetim, Belediye, Esenler Belediyesi

Local Government Services for Children: Sample of Esenler Municipality

Abstract

The age of childhood is accepted as the most important and critical period of human life. Presence of opportunities in this period for biological, psychological, and social development gains importance. This study investigates implementation of municipalities, Esenler Municipality in particular, that are responsible for developing the social aspect of cities for children. In this context, with literature review method, the concepts such as local government, municipality, and social municipality were surveyed, then with document analysis method, annual reports of municipalities for the year of 2016 and annual reports of Esenler Municipality for five years were investigated, finally classification were completed. As a result of the study, it was understood that; implementations regarding environmental regulations for children, and implementations in culture, art, sports, education, health and social aid areas are conducted by municipalities. Also, it was found that most of these implementations are conducted by Esenler Municipality and implementations like Grandparent-grandchild center, and child street are the conducted firstly by this municipality.

Keywords: Child, Local Government, Municipality, Esenler Municipality

¹ Bu çalışma, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde Doç. Dr. Fethi Güngör danışmanlığında Veysi Aka tarafından yürütülen ve başarıyla tamamlanan yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Araştırma Görevlisi, Bingöl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, veysi.aka@gmail.com

³ Doç. Dr., Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, fethi.gungor@yalova.edu.tr

Giriş

Birey olma yani yetişkinliğe erişme süreci açısından ele alınan ve yaşamın ilk adımı olarak görülen çocukluk, biyolojik ve zihinsel yetersizlikler dönemi olarak tanımlanmaktadır (İnal, 2014: 70). TDK sözlüğünde ise; bebeklik ile ergenlik çağı arasındaki olgunlaşma dönemi, belli bir işe yeteneği ve tecrübesi olmayan kimse olarak ifade edilmektedir. Ancak çocukluğa yönelik yaş aralığı ve anlayış her toplumun kendi sosyal, kültürel, siyasi ve hukuksal sistemine göre değişiklik arz etmektedir (Mamur Işıklı ve Karatepe, 2016: 71).

Günümüzde çocukluk, yetişkinlikten farklı bir dönem olduğu kabul edilmekte ve çeşitli bilim dalları (sosyoloji, psikoloji, pedagoji, sosyal hizmet vb.) nazarında araştırma konusu teşkil etmektedir. Bu araştırmalar ile beraber, çocuğun kendine has bir yaşamı olduğu ve umut vaat eden bir gelecek için bu yaş döneminin iyi öğrenilmesi gerekliliği ön plana çıkmaktadır (Avcı, 2009: 15). Ayrıca bu bilim dalları sayesinde çocukluğun sorunları anlaşılmakta ve bu sorunlar popüler iletişim yollarıyla ebeveynlere ve yetkililere iletilmektedir (Onur, 2005: 27). Çocukluk dönemi sorunlarının çözümü noktasında yetkili kurumlardan bir tanesi de belediyeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de 2004 ve 2005 yıllarında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi, 5393 sayılı Belediye ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi kanunlarından önce yerel yönetimler merkezî yönetimin vesayetinde ve ekseriyetle temel kentsel hizmetlerin verildiği bir yönetim şekli ile faaliyetlerini gerçekleştirmekteydiler. Çıkarılan yeni yasalardan günümüze gelindiğinde yerel yönetimler özellikle de belediyelerin sosyal yardım, sağlık, eğitim, meslek edindirme vb. birçok alanda faaliyet yürüttükleri görülmektedir (Kesgin, 2012: 191). Bu faaliyetler belde halkının tamamına yönelik olmasına rağmen özellikle kadın, çocuk, engelli, yoksul vd. dezavantajlı kesimlere daha fazla eğildiği anlaşılmaktadır. Bu dezavantajlı gruplar arasında bulunan ve biyo-psiko-sosyal olarak hassas olan çocuklar için yapılan çalışmalar ise kentlerin zorlu yaşam şartlarının varlığıyla daha da önemli hale gelmektedir.

Kentlerde var olan yapılaşma ve yoğun trafik, çocuk oyun alanlarının daralmasına neden olmakta, çocukların sosyalleşmeleri ve motor becerilerini geliştirmeleri önünde engeller oluşturmaktadır. Öte yandan çekirdek aile yapısı, çocukların yalnızlaşmasını ve dolayısıyla sanal dünya ile daha fazla iletişim halinde olmasını beraberinde getirmiştir. Yukarıda ifade edilen sorunların çözümüne yönelik merkezî yönetimlerin yanında yerel yönetimlerin artan oranda etkisi hissedilmektedir. Yerel yönetimler içerisinde de en önemli payın belediyelerde olduğu görülmektedir.

Sürekli gelişim halinde bulunan çocuklar yetişkinlere göre farklı özellikler taşımaktadırlar. Bu durumun bilincinde olmak ve çocuklara özel yaklaşımlarda bulunmak gerekmektedir (Güngör, 2016: 106). Belediyeler genellikle çocuklara yönelik özgürce ve güvende oynayabilmeleri için park ve çocuk oyun grupları oluşturmakta; eğitimleri için çocuk kütüphaneleri, kreşler ve eğitim destek kurslarını faaliyete geçirmekte; sağlıklı yaşayabilmeleri için sportif faaliyetlerin yanında sağlık taramaları gerçekleştirmekte; yoksul ailelerin çocuklarına sosyal yardım desteği sağlamakta; sosyalleşebilmeleri için kültürel ve sanatsal kursları hizmete geçirmektedirler. Yukarıda ifade edilen hizmetlerin yanı sıra her belediye kendi

kültürel ve sosyal yapısı içerisinde farklı faaliyet ve projeler de gerçekleştirebilmektedir.

Bu çalışma sosyal hizmetlerin merkezî yönetimden yerel yönetimlere devri tartışmaları temelinde belediyelerin çocuklara yönelik uygulamalarının bir tablosunu içermekte, Esenler Belediyesi örneğinde ise bu uygulamaların içerikleri açıklanmaktadır. Ayrıca bu çalışma söz konusu uygulamaların çocuklar açısından önemi ve gerekliliği noktasında tartışmaları içermektedir.

1. Türkiye'nin Yerel Yönetim Yapısı

Kamu hizmetlerinde etkili bir hizmet sunmak için yönetim bir takım kurum ve coğrafi birimlere bölünerek ve özerklik verilerek verimliliği ve hizmet alan birey, grup veya topluluğun memnuniyetini arttırmak istemiştir. Yerel yönetimler de bu doğrultuda oluşmuş birimlerdir (Özden, 2014: 10). Yerel yönetimler yerinden yönetim ilkesine göre kurulan ve yönetilen birimler olarak belli bir yerde yaşayan insanların mahalli, müşterek ve uygar ihtiyaçlarını karşılamayı amaç edinmektedir (Ökmen ve Parlak, 2013: 34). Bir diğer deyişle yerel yönetim belde halkının, kendi seçtiği organlarca idare edilmesi anlamına gelmektedir (Keleş, 1983: 17-18).

Türkiye yerel yönetim yapısının en işlevli kurumları olan belediyelerin, 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı kanunla hizmet alanları genişletilmiştir. Bu kanunda belediyelerin görevleri genel ifadelerle değil detaylı bir biçimde sıralanmıştır. Bu yönüyle kanun daha çok bir yönetmeliği andırmaktadır. Tek parti döneminin bir ürünü olan 1580 sayılı Belediye Kanunu, dönemin siyasi yapısından dolayı belediyelerin karar alma sürecinde merkezî yönetimin vesayeti altında kalmıştır (Erdem, 2011: 55).

1980 sonrasında hız kazanan AB üyelik süreci Türkiye'nin siyasi hayatını, kamu yönetimini ve yerel yönetimleri ciddi anlamda etkilemiştir. Bu doğrultuda, anayasal ve yasal değişikliklere gidilmiş, kamu yönetiminde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu durum her yıl yayımlanan Avrupa Birliği İlerleme Raporunda açıkça ortaya konulmuştur. Söz konusu raporlarda yerel yönetimlere dair değişiklikler de yer almıştır (Erdem, 2011: 60). Türkiye, yerel yönetimlerin anayasası gibi değer biçilen Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartını 1988 yılında imzalamış, 1993 yılında ise yürürlüğe koymuştur. Bu şartla birlikte yerel yönetimlerin idari ve mali açıdan güçlendirilmesinin ve özerkleştirilmesinin altı çizilmiş olup bu güç ile özerklik sosyal yardım ve sosyal hizmetler açısından da kayda değer ilerlemeleri beraberinde getirmiştir. Kamu yönetiminin önemli ölçüde yerele devredildiği bu şartta, yerindenlik (subsidiarity) ilkesinin temel ilke olmasıyla birlikte, vatandaşlara verilen hizmetler en yakın birimlerde sağlanmaya başlamıştır (Kesgin, 2012: 133-136). Bu çerçevede oluşturulan kamu yönetim reformunun en önemli basamaklarından biri olan yerel yönetim reformu kapsamında İl Özel İdaresi Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Belediye Kanununda reform denilecek düzenlemeler gerçekleştirilmiştir (Fidan, 2006: 102). Bu kapsamda 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu, 2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu gibi yerel yönetim kanunları Türkiye'de önemli değişiklikleri gerçekleştirmiştir (Erdem, 2011: 64).

2. Sosyal Politikalarda Yerelleşme

Sosyal politikalar toplumun sorunları üzerinde odaklaşan ve toplumun sorunlarına ürettiği ve yönettiği politikalarla çözümler getirmeye çalışan uygulamalar bütünüdür. Sosyal sorunların zaman içinde değişkenlik gösterebilmesi, sosyal sorunlara karşı müdahale araçlarını da değiştirebilmektedir. Önceleri merkezî yönetim ve araçları ile sağlanan sosyal politikalar değişen şartlar sonucunda yerel yönetimlere doğru yetki ve sorumluluk aktarımı yaşamaktadır (Beldağlı Velioğlu, 2016: 83). Birtakım kamu hizmetlerinin yerel yönetimlere devrini gerekli kılan sebepler olarak; küreselleşme, kentleşme, halka yakınlık ve merkezî yönetimin hizmetin sağlandığı yere uzak olmasından dolayı zaman ve kaynak israfı sayılabilir.

Sosyal politikaların merkezden yerele geçişine neden olan unsurlardan biri şüphesiz küreselleşmedir. Küreselleşen dünyanın en önde gelen konularından biri de devletlerin vatandaşlarına sundukları hizmetlerin nasıl, ne şekilde ve hangi otoritenin eliyle sunduğudur. Bir devletin vatandaşlarına sosyal nitelikli hizmetlerde bulunması ve refah seviyelerinin artırılmasına dönük uygulamalar yürütmesi devletlerin en temel görevleri arasında sayılmaktadır. Özellikle toplumdaki dezavantajlı veya hassas diyebileceğimiz çocuk, genç, yaşlı, engelli ve yoksul kimselere yönelik yürütülen sosyal politikaların niteliği ve sunum şekli önem arz etmektedir (Deniz, 2016: 287). Dünyamız küreselleşme eğiliminin yükselişini ve aynı zamanda hizmetlerde yerleşmenin de küreselleşmeyle bağlantılı biçimde artışını tecrübe etmektedir. Küreselleşme ve yerleşmenin eş zamanlı bu etkileşimi ulus devletlerin merkezi politikalarını ciddi anlamda etkilemektedir. Bunun getirisi olarak ekonomik, sosyal, kültürel politikalarda yerel yönetimlerin eskisine oranla daha etkin olduğu anlaşılmaktadır (Sezer, 2008: 81).

Sosyal politikadaki yerelleşme vurgusunun diğer bir unsuru da kentleşme oranındaki yükseliş olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentleşme dar anlamıyla kent sayısındaki ve bu kentlerde yaşayan nüfustaki artış anlamına gelmektedir (Keleş, 1996:19). 1970 yılında dünya nüfusunun %36.5'i kentlerde yaşarken bu oran 2018 yılında %54.9'a yükselmiştir (Worldometers, 14.08.2018). Dünya nüfusunun hızlı bir şekilde kentleşmesi, kent yönetim mekanizmalarının yani yerel yönetimlerin etkililiğini de arttırmaktadır. Kentlerin hızla çoğalması, büyümesi ve nüfusunun artması kent sorunlarının da artması ve daha karmaşıklaşmasına neden olmuştur. Artan bu sorunlara karşı verilen yetki, görev ve sorumluluk da paralel bir biçimde artış göstermiştir. Bu yetki ve görevlerin içerisinde bulunan sosyal yardım ve sosyal hizmetler yerel yönetimlerce sağlanan temel görevler arasında yerini almıştır. Böylece yerel yönetimlerin sosyal sorunlara yönelik müdahale yelpazesi de genişlemiştir (Kesgin, 2012: 128).

Yerel yönetimlerin sosyal politikalar konusunda yetkilerinin artırılmasının bir diğer nedeni ise hizmetlerin halka yakın idareciler tarafından verilmesinin hizmette kaliteyi arttıracığı düşüncesidir. Koç (2015: 179)'a göre mahallî hizmetlerin halka verilmesinde yerel yönetimler, halka en yakın idare olmaları hasebiyle niteliksel olarak merkezî yönetimden daha kaliteli hizmet üretirler. Halka yakınlık ilkesi halkın ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanmasında yerel yönetimlere avantaj sağlamaktadır. Merkezî yönetimlerin hem iş yükünün fazlalığı hem de yerel halktan uzakta olmaları etkin hizmet üretmede hantal kalabilmelerine sebebiyet vermektedir. Aygen (2014: 179-180) de benzer ifadelerle özellikle sosyal

hizmetlerin hizmette yerellik esasına göre verilmeye başlamasının altında yatan sebebin, sosyal hizmetlerin yerel niteliklerinin genel niteliklere oranla daha baskın olduğunu belirtmektedir. Dezavantajlı bireylerin yerel yönetimlere daha yakın olmaları, ulaşılabilirliğin daha kolay olması, sosyal ve kültürel öğelerin yöreden yöreye farklılıklar içermesi gibi nedenlerden dolayı sosyal içerikli hizmetlerin yerele devrinin hizmet kalitesi açısından daha doğru olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal politikaların merkezden yerele doğru yetki, görev ve sorumluluk devrinin bir diğer nedeni de zaman ve kaynak israfı olarak açıklanabilir. Mobilize etme ve yönlendirme, engellilerin yaşam standartlarının geliştirilmesi, kültürel çalışmalar, sosyalleştirme, kent hayatına uyum çalışmaları gibi sosyal belediyeciliğin konusu dâhilindeki çalışmaların yerel yönetimler tarafından verilmesi sorunların daha doğru tespitini ve kaynakların yerinde kullanılmasını sağlayacaktır (Yüksel, 2007: 291-292). Merkezî yönetimler sosyal politika yapma ve uygulama noktasında elbette ki yetkindirler. Ancak merkezî yönetim modelleri tek başlarına toplumun en alt gruplarına ulaşma konusunda mahir değildir. Bundan dolayı zaman ve kaynak israfına da fırsat vermeyecek şekilde halkın en yakınındaki yöneticilerin bu hizmeti yerindenlik prensibine uygun bir şekilde vermesi hizmet sunumunu daha kaliteli hale getirecektir (Beldağlı Velioglu, 2016: 84).

Geçmişten günümüze yerel yönetimlerin sosyal içerikli görevlerine bakıldığında görülmektedir ki geçmişte bu görevler önemsiz ve küçük görevler olarak ifade edilmiştir. Günümüze gelindiğinde ise “yerel yönetim sosyal sorunlar” ve “yerel yönetim sosyal çözümler” vurgusunun netlik kazandığı görülmektedir (Kesgin, 2012: 129). Türkiye’de 2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu ve yine 2005 yılında yayımlanan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda sosyal hizmetlere dönük maddeler, sosyal politikadaki merkezden yerele yetki devrinin Türkiye’deki karşılığı olarak nitelendirilebilir. Bu maddelerden bazıları şunlardır:

Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları (5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu):

Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak (md. 7/v).

İlçe belediyelerin görev ve yetkileri(5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu):

Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak (md. 7/d).

Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri(5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu):

Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak (md. 18/m).

Belediyenin Görev Ve Sorumlulukları (5393 Sayılı Belediye Kanunu):

...Sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler (md. 14/a).

...Gıda bankacılığı yapabilir... Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır (md. 14/b).

Belediye Başkanının Görevleri (5393 Sayılı Belediye Kanunu):

Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak (md. 38/n).

Belediyenin Giderleri (5393 Sayılı Belediye Kanunu):

Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar (md. 60/i).

Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler (md. 60/n).

Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım (5393 Sayılı Belediye Kanunu):

Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular (md. 77).

İl Özel İdaresinin Görev ve Sorumlulukları (5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu)

Sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde (md. 6/a).

İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm, gençlik ve spor; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında (md. 6/b).

3. Kentsel Alanda Çocuk

Modern şehirleşmenin hızlı bir şekilde değişim göstermesi çocuk, yaşlı, engelli gibi dezavantajlı konumda bulunan bireylerin kent yaşamına adaptasyon sorunları yaşamalarına neden olmuştur. Kentleşmenin özellikle çocuklar üzerindeki etkisine bakıldığında; çocukların hem araç trafiğinden, hem de oyun alanlarını sınırlayan binalaşmadan dolayı hareket alanlarının olabildiğince kısıtlandığı ve güvensizleştiği görülmektedir. Öte yandan modernizmin beraberinde getirdiği bireyselleşme ile komşuluk ilişkilerinin zayıflaması, çocukların sokaktan kopmalarında etkili olmuştur. Tüm bunlardan dolayı çocuğun oyun ile öğrenme, yaratıcı düşünme ve özgüven duygusu zedelenebilmektedir. Daha çok yetişkinler düşünülerek dizayn edilen asfalt yollar, betonlaşma ve otopark gibi çevresel düzenlemeler aynı şekilde çocuklar için daha çok yeşil alan, park ve oyun alanı olarak düşünülmeli ve buna göre planlamalar yapılmalıdır (Çakırer Özservet ve Boz, 2015: 87-90).

Eski tarihlerden bugüne değin oyun akranlarla oynamak anlamında kullanılmıştır. Ancak günümüzde oyun denilince akla oyuncaklar gelmektedir. Dolayısıyla çocuklar hareket alanlarının kısıtlı olduğu bir oda veya sınırlandırılmış bir çevrede oyuncaklarla oynamak zorunda kalmaktadırlar (Çakırer Özservet, 2015: 41). Çocukların akranlarıyla oynadığı oyunlarda çocuklar o mekânda, o anda buldukları malzemelerle ve o anda oluşturdukları kurallarla zihin gücünü ve el becerisini geliştiren oyunlar oynamaktaydılar. Oyun çeşitli dolambaçlara izin verdiği için çocukların gelişiminde çok önemli bir rol almaktaydı. Oyunağın ise kuralları ve sınırları belli olduğu için çocukların zihin dünyası üzerindeki olumlu etkileri klasik oyunlardan daha azdır (Barre, 1984: 17). Modern dönemde evlerimizin çocuklardan ziyade yetişkinlere göre şekillendirilmesi çocukların ev içerisinde rahat hareket etmesini engellemekte, ev dışındaki çevrenin ise çocuklar için güvensiz ve trafikten dolayı tehlikeli olması çocukları daha fazla kısıtlamaktadır. Çocukların oynayabileceği tek alan olan çocuk parkları ise çoğu zaman oyun elemanlarının çok çeşitli olmaması ve kısıtlı bir alandan oluşmasından dolayı çocukların ihtiyacına cevap veremeyebilmektedir (Tandoğan, 2011: 1).

Çocukların yaşadıkları mekânların güvenli ve eğitime açık olacak şekilde planlanması ve buna yönelik hizmetlerin yürürlüğe konulması yerel yönetimlerin görevleri dâhilindedir. Çocukların kentlerden en iyi şekilde yararlanabilmesi için hem yaz hem kış şartları düşünülmelidir. Öte yandan trafiğin çocuklar üzerinde oluşturacağı riskler düşünülerek düzenlemeler yapılmalı böylece çocuklar için ulaşılabilirliğin önü açılmalıdır (Çakırer Özservet, 2015: 43). Çocuklara yönelik etüt merkezlerinin oluşturulması, oyun alanlarının imar edilmesi, ihtiyaç sahibi ailelere sosyal yardım yapılarak çocukların sokakta çalıştırılmasının önlenmesi vb. önleyici koruyucu hizmetlerin artırılması birebir sosyal hizmet kurumlarına olan ihtiyacı azaltacağından dolayı daha etkili ve verimli olmaktadır (Akço, 1997: 128).

4. Yöntem

Bu araştırma *doküman incelemesi* ve *betimsel analiz* olmak üzere iki farklı nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Doküman incelemesi, hedeflenen çalışma hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analizini kapsamaktadır. Yapılan araştırmanın amacına uygun yazılı dokümanlarının incelenmesi araştırılan olgu ya da olayların çok çeşitli kaynakların verilerinin bileşimi olduğu için araştırma

yöntemlerinde oldukça öneme sahiptir (Baş ve Akturan, 2013: 117). Bu araştırma da doküman analizi temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Ancak doküman analizinde istenilen sonuçların tamamına erişilemediği için doküman analizinin yanı sıra betimsel analiz yöntemi de kullanılarak doküman analizinden elde edilen bilgilerin pekiştirilmesi sağlanmıştır. Doküman analizinde öncelikle anahtar kavramlar belirlenmiş olup bu kavramlar ile veri tabanlarından literatür taraması yapılmıştır. Sonrasında çocuklara yönelik yerel yönetim uygulamalarının neler olduğuna dair bir tablo çizmek adına Türkiye'deki belediyelerin resmi web sayfalarından 2016 yılı faaliyet raporlarına ulaşılmıştır. Bazı belediyelerin faaliyet raporlarına ulaşılamadığı veya kayda değer bilgi bulunamadığı için kapsam dışında tutulmuştur. Bu doğrultuda 20 büyükşehir, 12 şehir belediyesi olmak üzere 32 il belediyesi ve 76 merkez ilçe, 29 ilçe belediyesi olmak üzere 105 belediyenin faaliyet raporlarına ulaşılmıştır. Daha sonra veriler “çocuk” kelimesi taranarak belediyelerin çocuklara yönelik uygulamaları toplanıp incelenmiştir.

Nitel araştırmacılar yapacakları çalışmanın başında neyi çalışacaklarına karar kılmalıdır. Bunun için yapacakları ilk iş evren veya olayların yapılan çalışmayla ilişkidir. Araştırmacı insanların sahip oldukları ölçütlere göre görüşeceği kişileri belirler (Johnson ve Christensen, 2014: 235). Bu doğrultuda Esenler Belediyesinin seçilmesindeki amaç ilçede ikamet eden çocuk sayısının ilçe nüfusunun yaklaşık 1/3'ünü oluşturuyor olması ve Esenler Belediyesinin çocuklara yönelik uygulamalarının çok çeşitli olmasının yanı sıra Türkiye'de ilk olarak uygulanmaya konulan çocuk sokağı ve dede-torun merkezi gibi uygulamalarının olmasıdır. Araştırmanın çalışma grubu belirlendikten sonra Esenler Belediyesinin çocuklara yönelik çalışmalarının neler olduğu ve amaçlarını ortaya çıkarmak için belediyenin resmi web sayfası, stratejik planlar ve son 5 yıla (2012-2016) ait faaliyet raporları incelenmiştir. Doküman incelemesinden belediyenin çocuklara yönelik bazı çalışmaları hakkında yeterli bilgi toplanamadığı için doküman analizinin yanı sıra betimsel analiz de kullanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımında veriler önceden oluşturulan temalar ışığında özetlenir ve yorumlanır. Bu yaklaşımda görüşülen kişilerin ifadelerini etkili bir şekilde ortaya koymak amacıyla doğrudan alıntılara çokça yer verilir. Betimsel analiz; betimsel analiz için çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması olmak üzere 4 aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 256). Bu doğrultuda öncelikle Esenler Belediyesinde aktif olarak çalışan 5 kişi ile toplamda 66 dakika görüşme gerçekleştirilip kayıt altına alınmıştır. Sonrasında görüşmeler deşifre edilerek bu veriler oluşturulan temalar ışığında düzenlenmiştir. Ayrıca kullanılacak alıntılar belirlenmiştir. Son aşamada ise yapılan alıntılar doküman analizinden elde edilen veriler ile ilişkilendirilip yorumlanmıştır.

5. Bulgular

Bu başlık altında öncelikli olarak belediyelerin 2016 yılı faaliyet raporlarından elde edilen bilgilerin tasniflenmesi sonucunda oluşturulan Türkiye'de çocuklara yönelik uygulamaların genel bir tablosu oluşturulmuştur. Sonrasında Esenler Belediyesinin çocuklara yönelik uygulamaları çevresel düzenlemeler; kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler; eğitim ve sağlık hizmeti; sosyal yardım ve diğer uygulamalar olmak üzere 5 tema altında toplanmıştır.

5.1. Türkiye’de Belediyelerin Çocuklara Yönelik Uygulamaları

Bu başlık altında belediyelerin 2016 yılı faaliyet raporlarından elde edilen veriler ışığında oluşturulmuş Türkiye’de çocuklara yönelik belediyeçilik uygulamaları tablosu verilmiştir.

Tablo 1: Türkiye’de Çocuklara Yönelik Belediyeçilik Uygulamaları

1. Çocuklara Yönelik Çevresel Düzenlemeler	<ul style="list-style-type: none"> • Çocuk Parkları ve Çocuk Oyun Grupları • Engelsiz Parklar • Bilim Parkları • Çocuk Trafik Parkları • Çocuk Sokakları
2. Çocuklara Yönelik Kültürel, Sanatsal ve Sportif Faaliyetler	<ul style="list-style-type: none"> • Özel Gün ve Haftaları Anma ve Kutlama • Tiyatro ve Sinema Gösterimi • Sanat Kursları • Gezi Organizasyonları • Uçurma Şenlikleri • Sportif Faaliyetlerde Bulunma
3. Çocuklara Yönelik Eğitim ve Sağlık Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> • Kreş ve Gündüz Bakım Evleri ile Mobil Kreşler • Çocuk Kütüphanesi ve Mobil Çocuk Kütüphanesi • Eğitim Destek Kursları • Eğitim, Konferans, Panel, Seminer ve Forumlar • Çocuklara Yönelik Yayınlar Oluşturma ve Yazarlarla Buluşturma • Sağlık Hizmeti Sağlama • Çocuk Ruh Sağlığına Yönelik Psikolojik Destek Hizmeti
4. Çocuklara Yönelik Sosyal Yardımlar	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim Bursu Desteği • Hoş geldin Bebek Projesi • Sünnet Törenleri • Oyuncak ve Kitap Kumbaraları • Yetim ve Öksüzlere Yönelik Sosyal Yardım • Kırtasiye ve Giyim Yardımı
5. Çocuklara Yönelik Sosyal Hizmet Uygulamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Çocuklara Yönelik Dolaylı Bir Uygulama Olarak Kadın Konuk Evi • Çocuk Bakım Evleri • Danışmanlık Tedbiri Hizmeti • Sokakta Çalışan Çocuklara Yönelik Merkezler • Dede Torun Merkezi ve Lokalleri • Mülteci Çocuklara Yönelik Sosyal Hizmet Desteği
6. Çocuklara Yönelik Diğer Uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> • Bilgi Evleri • Bilim Merkezleri • Çocuk Meclisleri • Bebek Bakım Merkezleri • Oyun Evleri

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere Türkiye’de belediyelerin çocuklara yönelik uygulamaları çok çeşitlidir. Ancak her belediye kendi fiziksel, kültürel ve sosyal yapısına göre farklı çalışmalar yürütmektedir. Yukarıdaki tablo genel anlamda yapılanların bir özeti mahiyetindedir.

5.2. Esenler Belediyesinin Çocuklara Yönelik Uygulamaları

Bu ana başlık altında verilen alt başlıklar vasıtasıyla Esenler Belediyesi tarafından çocuklara yönelik gerçekleştirilmekte olan çalışmalar; çevresel düzenlemeler, kültürel sanatsal ve sportif faaliyetler, eğitim ve sağlık hizmeti, sosyal yardım ve diğer uygulamalar şeklinde temalaştırılıp açıklanmıştır.

5.2.1. Çevresel Düzenlemeler

Esenler Belediyesinin çocuklara yönelik çevresel düzenlemelerini üç farklı uygulama ile açıklamak mümkündür. Bunlar; çocuk parkları ve çocuk oyun grupları, bilim parkı ve çocuk sokağı uygulamalarıdır.

5.2.1.1. Çocuk Parkları ve Çocuk Oyun Grupları

Yeşil alanlar ve çocuk oyun grupları çocukların ev ortamı dışında oyun oynayabilecekleri alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Esenler ilçesindeki yeşil alanlara bakıldığında 16 mahallesinde toplamda 56 adet park olduğu ve bu parkların 45 tanesinde çocuk oyun grubu görülmektedir. Esenler ilçesinde bulunan mahallelerde bir çocuğa düşen yeşil alan ortalaması aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 2: Esenler İlçesindeki Park ve Çocuk Oyun Grupları

Mahalle	Park ve Çocuk Oyun Grubu Olan Park Sayısı	Çocuk Başına Düşen Oyun Alanı
Birlik Mahallesi	4/3	0,15 m ²
Çifte Havuzlar Mahallesi	2/1	0,37 m ²
Davutpaşa Mahallesi	1/1	0,02 m ²
Fatih Mahallesi	1/1	0,008 m ²
Fevzi Çakmak Mahallesi	6/5	0,12 m ²
Havaalanı Mahallesi	4/2	0,42 m ²
Kazım Karabekir Mahallesi	2/2	0,02 m ²
Kemer Mahallesi	3/2	0,05 m ²
Menderes Mahallesi	5/4	0,09 m ²
Mimar Sinan Mahallesi	2/2	0,08 m ²
Namık Kemal Mahallesi	3/3	0,09 m ²

Nene Hatun Mahallesi	4/3	0,05 m ²
Oruç Reis Mahallesi	3/3	0,12 m ²
Tuna Mahallesi	8/6	0,12 m ²
Turgut Reis Mahallesi	3/3	0,01 m ²
Yavuz Selim Mahallesi	3/2	0,27 m ²

Kaynak: Esenler Belediye Arşivi

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere Esenler ilçesinde nüfus yoğunluğunun fazla olması ve bu nüfus içerisinde çocuk nüfusunun da fazla olması ile yeşil alanların dar olması çocuk başına düşen oyun alanını daraltmıştır.

5.2.1.2. Bilim Parkı

Esenler Belediyesince oluşturulan bilim parkı çocukların eğlenerek öğrenmeleri için kurulmuştur. Ayrıca çocuklardaki bilimsel merakı ortaya çıkararak buna yönelik bir bilinç ortaya çıkarmaya çalışmaktadır (Esenler Belediyesi, 30.10.2017). Esenler Bilim Parkı öğretmenlerinden birinin ifadeleri bilim parkının amacını ve kapasitesini açıklar niteliktedir.

“Tamamen gençlere ve çocuklara hizmet etmek amacıyla burası açıldı. Bilimsel ağırlıklı olarak oyun ve bilimi birleştirip üretken bir gençlik yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Çocuklar okulun haricinde buraya gelip bilimsel aletlerle beraber, bilimi günlük hayatlarına katıp bilimle alakalı bir şeyler yapmalarını sağladık ve bunda başarılı olduğumuzu düşünüyorum. Buradaki çocuklardan birincilik ödülleri kazanan çocuklarımız var. Merkezimizde 2 laboratuvar sınıfımız ve dışarıdaki 18 adet bilimsel aletimizle beraber Esenler dışındaki okullara da hizmet veriyoruz. İstanbul’un her yerinden ziyaret günümüz olan Cuma günü buraya geliniyor. 2014 yılında kurulan merkezimiz 3-8 sınıf öğrencilerine hizmet vermektedir. Yaz ve kış dönemi olarak yılda iki dönem hizmet veren merkezimizde şu an yani kış dönemi olarak 220 kayıtlı öğrenci bulunmaktadır. Yaz sezonunda ise 350-400 kişiyi bulmaktadır.” (Kişisel Görüşme, U.V. , 2017).

5.2.1.3. Çocuk Sokağı

Esenler Belediyesi tarafından 2014 yılında yaptırılan çocuk sokağı ve anne çocuk kampüsü projesi Türkiye’de bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Esenler ilçesinin Menderes Mahallesinde 330. Sokakta imar edilen sokak ve anne çocuk kampüsü; çocuk sokağı, anne-çocuk oyun merkezi, anne-çocuk kütüphanesi, sinema ve tiyatro salonu, anne kafeteryası (çok amaçlı salon) ve karşılama (bekleme) alanı (fuaye alanı) bölümlerinden oluşmaktadır (Esenler Belediyesi, 15.10.2017).

Şehirleşmeyle beraber çocuk oyun alanlarının giderek azalması sebebiyle çocukların güvenle oyun oynayabilecekleri bir alanın varlığı çocuk sokağını önemli kılmaktadır. Anne-Çocuk Kampüsü çocuklar oyun oynarken annelerine hem eğitici hem de eğlenebilecekleri bir alan sunmaktadır (Esenler Belediyesi, 15.10.2017). Çocuk sokağının güvenliği için sokak iki yönden trafiğe kapatılmış olup 11 adet kamera içeren mobese kamera sistemi ile 7/24 kayıt altına alınmaktadır. Ayrıca araçların plakalarını tanıyan sistem ile sokağın güvenliği sağlanmaktadır (Esenler

Belediyesi, 2014 Yılı Faaliyet Raporu, s.67). Çocuk sokağına olan talep belde halkı tarafından her yıl artmaktadır. Nitekim 2014 yılında kayıtlı 480 üyesi varken, 2015 yılında 750, 2016 yılında ise 1150 kayıtlı üye bu hizmetten faydalanmıştır (Esenler Belediyesi, 2014, 2015, 2016 Faaliyet Raporu).

Çocuk Sokağı ve Anne Çocuk Kampüsünden faydalanan çocuk sayısı ve yapılan faaliyetlerle ilgili olarak merkezin Müdiresinin ifadeleri açıklayıcı olmaktadır.

“Kampüsün içerisindeki kapalı alanlardan faydalanmak için üyelik sistemi ile çalışıyoruz. Şu anda yaklaşık 1400 üyemiz var. 3-6 yaş arası çocuklarla oynayarak okul öncesi etkinlikleri de veriyoruz. Ayrıca 6-12 yaş için kütüphanemizde kitap okuma saati yapıyoruz. Kitapları ödünç alıp okuyup geri getirebiliyorlar. Hem anneler hem de çocuklar için 3000 kitabı bulunan bir kütüphanemiz mevcut. 6-12 yaş için farklı etkinliklerimiz oluyor. Geziler düzenliyoruz, satranç dersi, drama dersi yaptık. Bunun gibi değişik kurslarımız ve faaliyetlerimiz oluyor. Aynı zamanda çocukların annelerine yönelik etkinliklerimiz oluyor. Çocuğunu buraya bırakan anne kafeteryada isterse kuranı kerim dersi, pasta kurabiye kursu, sabun kursu, iğne oyası kursu vb. istek doğrultusunda açtığımız kurslara katılıyor. Ayrıca seminerler, kültürel geziler gibi anneler için farklı organizasyonlar yapıyoruz. Bu durum çocukların oyun süresini de uzatıyor aynı zamanda. Bir saat anne ile oynuyorlar serbest oyun zamanı. Ondan sonrada etkinliklere katılıyorlar. Anne ile beraber katıldıkları etkinlikler de var. Sadece çocuğun katıldığı etkinlikler de var. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi, yani aynı zamanda okul olarak da geçiyor burası. Çocukların bilgilerini e-okul sistemine giriyoruz. Müfredatı takip ediyoruz. Yani okul öncesi eğitimi de alıyorlar aynı zamanda.” (Kişisel Görüşme, M.K. , 2017).

Çocuk Sokağı ve Anne Çocuk Kampüsünün önemi hakkında Esenler Belediyesi Sosyal Yardım İşleri müdürü ise;

“Yani çocuk bir kere araç trafiğinden uzak, gürültüden uzak, aileler orada çocuklarının huzur içinde oynadıklarını biliyorlar. Teknoloji gerekli ama çocukların teknoloji bağımlısı olmadan, gönüllerince oynayabilmeleri gerekiyor. Çocuk o sokağa gitmese veya güvenli bir alanda oynamazsa ya internet kafeye gidecek, ya arkadaşlarıyla merdiven başında oturacak veya başka gruplara katılacak. O sokak sayesinde çocuklar aileleriyle beraber güven içinde sokağa çıkabiliyor. Yoksa çocukların nereye gittiğini de bilemeyecek, takip etmesi de zor. Çocuk sokağını gördüyseniz orada eski oyunların da çizimleri vardır. Buradaki amaç eski oyunları ve çocukların toplu olarak oynayabilecekleri oyunları gündeme getirmek. Ayrıca futbol ve basketbol da var. Çocuklar için ufak minyatür kaleler ve potalar yaptırıldı. Onları da oyun zamanı çıkartıp oynatıyoruz.”(Kişisel Görüşme, Ö.H. , 2017).

Çocuk sokağı uygulaması genel olarak değerlendirildiğinde bölgesel bir ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Esenler ilçesinin park ve yeşil alan olarak yetersiz ve trafik yoğunluğunun fazla olması bu uygulamanın ortaya çıkmasında etkili olduğu ifade edilebilir.

5.2.2. Kültürel, Sanatsal ve Sportif Faaliyetler

Esenler Belediyesinin çocuklara yönelik kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerini 6 başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar; özel gün ve haftaları anma ve kutlama, tiyatro ve sinema gösterimi, sanat kursları, gezi organizasyonları, uçurtma şenlikleri ve sportif faaliyetlerdir.

5.2.2.1. Özel Gün ve Haftaları Anma ve Kutlama

Toplumun değerlerini yansıtması açısından önemli olan özel gün ve haftalarda yapılan kutlamaların bir kısmı Esenler Belediyesi tarafından da kutlanmıştır. Esenler Belediyesince çocuklara yönelik düzenlenen kutlamalar her yıl gerçekleştirilen Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın yanı sıra 2015 yılında gerçekleştirilen Dünya Çocuk Hakları Günü kapsamlı bir şekilde kutlanmıştır. 23 Nisan etkinliklerine belde çocuklarının yanı sıra farklı ülkelerdeki çocuklar da iştirak etmiştir. Dünya Çocuk Hakları günü kutlamalarına içlerinde Suriyeli çocuklarında bulunduğu 1000 çocuk katılmıştır. Öte yandan Esenler Belediyesi bünyesindeki Çocuk Sokağı ve Esmâ Biltaci Anne Çocuk Kampüsü ve Dede-Torun Merkezi öğrencilerine yönelik olarak Öğretmenler Günü, Anneler Günü, Dünya Çocuk Günü, Çanakkale Şehitlerini Anma Haftası, Polis Haftası, Yaşlılar haftası münasebetiyle çeşitli kutlamalar ve etkinlikler düzenlenmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

Esenler Belediyesi 23 Nisan kutlamalarını Barış Ekmeği Festivali adında geniş katılım ve faaliyetler ile gerçekleştirmektedir. Bu konuda Esenler Belediyesi Kültür ve Sanat Şefi'nin ifadeleri açıklayıcı niteliktedir.

“Bu yıl 9. düzenleyeceğimiz Barış Ekmeği Festivali uluslararası bir katılım ile gerçekleşiyor. 23 Nisanı barış, ekmek ve çocuk olmak üzere üç temel üzerine yapıyoruz. Barış tüm dünyada barışı istiyoruz, çocuk masumiyeti simgeliyor, ekmek ise emeği simgelemektedir. Dolayısıyla bu üçünü bir araya getirip Barış Ekmeği Festivali dedik. Ülkelerden davet ettiğimiz çocuklar un ve suyu ülkelerinden getiriyorlar. Burada bir hamur yoğuruyoruz. Ve bu hamurdan ekmek yapıyoruz. Bu ekmeğimizi Meclis Başkanımıza, Başbakanımıza, Cumhurbaşkanımıza götürüp hep beraber paylaşıyoruz ve dünyaya barış mesajlarımızı veriyoruz.” (Kişisel Görüşme, Y. K. , 2017).

5.2.2.2. Tiyatro ve Sinema Gösterimi

Hayatlarının erken dönemlerinde sanatla tanışıp yeteneklerini keşfetme ve eğitimi görsel hale getirmesi açısından çocuk tiyatrosu ve çocuk sineması çocuklar açısından değer kazanmaktadır. Esenler Belediyesi bünyesinde gerçekleştirilen çocuk sinema ve tiyatro sayıları ile bu etkinliklerden faydalanan kişi sayısı aşağıda özetlenmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

Tablo 3: Esenler Belediyesi'nin Düzenlediği Çocuk Tiyatro ve Sinema Sayıları

Yıllar	Düzenlenen Çocuk Tiyatrosu sayısı	Katılan Kişi Sayısı	Düzenlenen Çocuk Sinema sayısı	Katılan Kişi Sayısı
2014	33	20000	17	6650

2015	38	23000	23	8000
2016	48	27202	44	14678

Kaynak: Esenler Belediyesi 2014-2016 Faaliyet Raporları

Çocuklara yönelik tiyatro ve sinema gösterimlerinin çocuklar açısından önemi Esenler Belediyesi Kültür Sanat Şefi'nin ifadelerinde de açıklık kazanmaktadır.

“2009 yılında burada başladı kültürel faaliyetler. 2014 yılı itibarıyla Kadir Topbaş Kültür Merkezinin açılmasıyla hem tiyatro gösterimleri hem çocuk sinemaları hem de çocuklara özel tematik eğitimler artış gösterdi. Geçen yıl yani 2016 yılında da Adem Baştürk Kültür Merkezinin açılmasıyla birlikte her hafta sonu çocuk tiyatrosu, Kadir Topbaş Kültür Merkezi'nde ise her hafta sonu çocuk tiyatrosu ve çocuk sineması olmak üzere çocuklara yönelik birçok faaliyet yapıldı. Biz buraya ilk defa çocuk tiyatrosu getirdiğimizde burada çocuklar çocuk tiyatrosu ile tanışmamışlardı. Yani tiyatro sanatını bilmiyorlardı. Nerede alkışlayacak, nerede dinleyecek, nerede gülecek bunu dahi bilemiyorlardı ama şu anda Esenler'in profesyonel bir dinleyici kitlesi oldu. Çocuk tiyatrolarında bunu çok güzel fark ediyoruz. Dolayısıyla çocukları sanata yönlendirmede bu bir temel değer. Sanata ulaşan çocuklar başkanımızın deyimiyle diğer kötü alışkanlıklardan uzak durmuş oluyor.” (Kişisel Görüşme, Y.K. , 2017).

5.2.2.3. Sanat Kursları

Esenler Belediyesi tarafından verilen sanat kursları Esenler Sanat Evi (ESEV) çatısı altında düzenlenmektedir. Bu kurslar direkt olarak çocuklara yönelik olmasa bile faaliyet alanı geniş olması ve hedef kitesininin 08-80 yaş aralığı olması sanat kurslarını çocukların bolca faydalandığı aktiviteler haline getirmiştir. ESEV'de verilen kurslar ve katılımcı sayıları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

Tablo 4: Esenler Belediyesi Tarafından Düzenlenen Sanatsal Kurslar

Kurs İsmi	2012	2013	2014	2015	2016	Kurs İsmi	2012	2013	2014	2015	2016
Türk Musiki Korusu	6	17	18	42	25	Klarnet	13	59	30	25	30
Bağlama	299	192	163	41	76	Horon	50	40	-	-	30
Şan	60	51	34	28	32	Karikatür	43	78	78	9	16
Diksiyon	152	127	56	18	62	Drama	60	47	176	30	65
Dijital Fotoğraf Atölyesi	132	52	25	12	22	Takı Tasarım	14	-	-	-	-

Tiyatro Atölyesi	186	57	44	40	81	Tezhip	19	27	48	10	13
Sinema Atölyesi	57	27	-	-	-	Ud	9	9	-	8	16
Resim Atölyesi	202	439	100	88	93	Kaligrafi	20	42	29	39	37
Edebiyat Atölyesi	37	43	8	8	32	Hüsnü Hat	56	87	107	25	77
Türk Sanat Müziği Solfeji	4	-	-	-	-	Ebru	65	179	302	41	50
Halk Oyunları	94	58	60	113	105	Desen Tasarımı	13	-	-	-	-
Ney	228	231	72	86	66	Uygulamalı Türk Halk Müziği	8	-	-	-	-
Kemençe	55	45	27	23	44	Çello	3	13	-	-	-
Keman	326	112	80	56	200	Osmanlı Türkçesi	5	26	33	40	35
Kanun	9	-	-	-	-	Tambur	5	-	-	-	-
Gitar	713	683	262	149	170	Perküsyon	10	19	-	19	18
Flüt	21	-	-	-	-	Filografı	-	20	18	19	21
Piyano	110	47	42	84	67	Yan Flüt	18	55	20	35	15
Kalem İşi	4	-	85	-	-	Rölyef	-	31	14	-	14

Kaynak: Esenler Belediyesi 2012-2016 Faaliyet Raporları

Esenler Sanat Evi bünyesindeki kurslardan yukarıdaki tabloda verildiği üzere 2012 yılında toplamda 3060, 2013 yılında 3357, 2014 yılında 2293, 2015 yılında 2526, 2016 yılında ise 1753 kişi hizmet almıştır. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere sanat kursları çok yönlü olmuştur.

5.2.2.4. Gezi Organizasyonları

Esenler Belediyesi tarafından çocuklara yönelik gezi organizasyonu 2015 yılında tarih bilincinin oluşması açısından Çanakkale'ye yapılmıştır. Bu kapsamda Çanakkale Savaşının 100. Yılı dolayısıyla 1915 çocuk ilçedeki okullardan seçilerek Çanakkale gezisi gerçekleştirilmiştir (Esenler Belediyesi, 2015 Faaliyet Raporu, s.168). Ayrıca Çanakkale, İstanbul, Konya ve Edirne illerine de geziler düzenlenmiş,

ancak bu geziler tüm halka açık olacak şekilde gerçekleştirilmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

Esenler Belediyesi'nce Çanakkale'ye düzenlenen geziler Çanakkale Günleri projesiyle gerçekleştirilmektedir. Bu projenin nasıl işlediği ve amacıyla ilgili olarak Esenler Belediyesi Kültür Sanat Şefi'nin ifadeleri açıklayıcı niteliktedir.

“Çanakkale günleri projesiyle Esenlerde bulunan ilk, orta ve lise sınıflarında öğrenim gören öğrencilerden her sınıftan birer öğrenci seçip bu öğrencilere Çanakkale gönüllüsü dedik. Bu öğrencilerle iki gece Çanakkale'de kaldık ve Çanakkale'nin tarihini yerinde öğrendik. Daha sonra buraya gelip Çanakkale ile ilgili bir film izlettik. Toplamda 1915 genç. Tamamı Çanakkale ile ilgili seminere katıldılar, her biri Çanakkale ile ilgili öğrenilmesi ne gerekiyorsa öğrendiler. Buradaki amacımız Çanakkale ruhunu çocuklara aktarmak ve tüm Esenlerde bir Çanakkale algısı oluşturmak.”(Kişisel Görüşme, Y. K. , 2017).

5.2.2.5. Uçurtma Şenlikleri

Esenler Belediyesi tarafından 2013 yılında organize edilen uçurtma şenliğine ilçede bulunan birçok çocuk katılmıştır. Uçurtma Şenliği Esenler ilçesinde yaşayan çocukların dışında zihinsel engelli çocukların da katılımıyla çocukların eğlenmelerinin yanı sıra zihinsel engelli çocukların toplumla bütünleşmesine yardımcı olmuştur (Esenler Belediyesi, 16.10.2017).

5.2.2.6. Sportif Faaliyetler

Esenler Belediyesi tarafından çocuklara yönelik sportif etkinlikler yaz spor okulu, izcilik kampı ve Esenler Spor Kompleksi bünyesinde verilen hizmetlerden oluşmaktadır. 07-14 yaş aralığındaki öğrencilerin fiziksel ve ruhsal iyilik hallerinin artırılması ve yaz dönemini sporla geçirmeleri adına her yıl yaz spor okulu düzenlenmektedir. Bu çerçevede futbol, basketbol, voleybol, karate, güreş, tekvando, badminton, masa tenisi ve yüzme dallarında eğitimler ve çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Yaz spor okullarına 2012 yılında 2555, 2013 yılında 4750, 2014 yılında 5000, 2015 yılında 6000, 2016 yılında ise 4280 öğrenci katılmıştır (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

İzcilik kampı Esenler Belediyesi tarafından düzenlenen bir diğer spor etkinliğidir. İlçede bulunan öğrencilerin doğa ile tanışmaları ve doğa ile barışık bir yaşam sürmeleri adına her yıl farklı bir bölgede düzenlenen izcilik kampına 2012 yılında 150, 2013 yılında 250, 2014 yılında 250, 2015 yılında ise 390 öğrenci katılmıştır (Esenler Belediyesi, 2012-2015 Faaliyet Raporu).

Esenler Spor Kompleksi ve yüzme havuzu ise Esenler Belediyesi tarafından ilçe halkına spor yapma amacıyla sunulan diğer bir hizmettir. Bu spor kompleksinde çocuklara yönelik olarak da çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. 2012-2016 yılları arasında spor kompleksi çatısı altında çocuklara sunulan hizmetler aşağıda özetlenmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

- Çocuklara yönelik spor oyunları ligi (2012).
- İlçede bulunan okullara yönelik güreş turnuvası (2012).
- 11 ülkeden sporcu çocukların katılımıyla Balkan Şampiyonası (2012).
- 7-14 yaş aralığındaki çocuklara yönelik yüzme yarışması (2013).

- Okulların sömestr tatiline girmesiyle beraber tatilin iyi değerlendirilmesi adına satranç, güreş, tekvando vb. spor dallarında yarışmalar (2013, 2014, 2015, 2016).
- Esenler Spor Kompleksinde eğitim alan minik kız-erkek voleybol takımları oluşturulup eğitimler verilmiştir (2013).
- Mendil kapmaca, yakan top, seksek gibi geleneksel oyunları tanıtımı yapılmış olup çocuk oyunları festivali düzenlenmiştir (2013).
- 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla 500 çocuğun iştirakiyle çeşitli spor dallarında yarışmalar düzenlenip çocuklara hediyeler verilmiştir (2013, 2014).
- İlçede bulunan ilkokul ve lise dönemi çocuklara badminton eğitimi verilerek 200 çocuğun katılımıyla yarışma düzenlenmiştir (2013).
- Çocukların ebeveynleriyle güzel zaman geçirme ve hem çocukların hem de ebeveynlerin birlikte spor yapmalarını amaçlayan “Anne-Baba-Çocuk Spor Yapıyor” projesi gerçekleştirilmiştir(2014, 2015, 2016).
- Çocuklara yönelik bilek güreşi turnuvası (2015, 2016).
- İlçede bulunan okullara çeşitli spor dallarını tanıtmak ve sevdirmek amacıyla söyleşiler (2016).

5.2.3. Eğitim ve Sağlık Hizmeti

Esenler Belediyesi tarafından çocuklara sağlanan eğitim ve sağlık hizmetlerini 7 kategori altında toplamak mümkündür. Bunlar; eğitim destek kursları, çocuklara yönelik eğitim, konferans, panel, seminer ve forumlar, çocuk üniversitesi projesi, kitap okuma grupları, çocuklara yönelik yayınlar, çocuklara yönelik sağlık hizmeti ve çocuk ruh sağlığına yönelik psikolojik destek hizmetleridir.

5.2.3.1. Eğitim Destek Kursları

Esenler Belediyesi tarafından ilçedeki öğrencilerin derslerine yardımcı olunması ve merkezî sınavlarında başarılı olabilmeleri için eğitim destek kursları düzenlenmektedir. Bu kurslar okul derslerine yardımcı olmak, TEOG ve YGS-LYS sınavlarına hazırlık için gerçekleştirilmektedir. Esenler Belediyesince 2016 yılında verilen eğitim destek kursları kapsamında okula derslerine takviye olması amacıyla 4014 saat Türkçe, 6696 saat Matematik, 3240 saat Fen Bilgisi, 3192 saat İngilizce ve 3348 saat sosyal bilimler dersi olmak üzere toplamda 20580 saat ders verilmiştir. Bunun yanı sıra TEOG, YGS ve LYS sınavlarına hazırlık eğitimleri de verilmiştir. Bu kapsamda 303 öğrenci Fen ve Anadolu liseleri olmak üzere toplamda 850 öğrenci farklı alanlarda liselere yerleşmiştir (Esenler Belediyesi, 2016 Faaliyet Raporu, s.133).

5.2.3.2. Çocuklara Yönelik Eğitim, Konferans, Panel, Seminer ve Forumlar

Esenler Belediyesince çocuklara yönelik eğitim, konferans, seminer vb. faaliyetler düzenlenmektedir. Bu çalışmaların bir kısmı direkt çocuklara ve gençlere olmakla beraber çocuk eğitimi gibi konularda ise ebeveynlere yönelik gerçekleştirilmektedir. Son 5 yılda Esenler Belediyesince bu kapsamda yapılan çalışmalar aşağıda özetlenmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

- Esenler ilçesindeki 27 ilkokulda öğrencilerin ebeveynlerine yönelik aile-çocuk iletişimi, çocuklarda problemleri davranışlar, medya ile çocuk arasındaki bağ konularında seminer gerçekleştirilmiş olup 4320 kişiye ulaşılmıştır (2012).
- Esenler Belediyesi ve Yeşilay'ın işbirliğiyle Esenler ilçesinde bulunan okullardaki rehber öğretmenlere eğitimler verilmiş olup daha sonrasında bu rehber öğretmenler tarafından ilçede bulunan okullarda öğrencilere alkol, madde ve davranışsal bağımlılıklar konularında eğitimler verilmiştir. Bu eğitimlerden 10.000 kişi faydalanmıştır (2013).
- Esenler Belediyesince okul öncesi 3-6 yaş aralığında çocuğa sahip ailelerin çocukların gelişim evreleri hakkında bilinçlendirmek ve çocuklara olumlu davranış modelleri kazandırmak amacıyla Esenler ilçesindeki anaokulu öğrencilerinin ebeveynlerine yönelik 2 seminer gerçekleştirilmiştir (2014, 2015).
- Esenler Belediyesi ve paydaş kurumlarla birlikte “Çocuk, Kent ve Yerel Yönetimler” konulu sempozyum düzenlenmiştir (2015).
- Esenler ilçesinde YGS sınavına hazırlanan öğrencilerin sınav stresini azaltmak adına “Sınav Kaygısı” konusunda seminer gerçekleştirilmiştir (2015).
- Esenler ilçesinde bulunan 17 okulda afet bilinci konusunda eğitim gerçekleştirilmiş olup, bu eğitimlere 2500 öğrenci katılım göstermiştir (2016).
- Esenler Belediyesince 0-8 yaş aralığında çocuğu olan ve çocuk bekleyen anneler yönelik haftalık pozitif çocuk-aile ilişkileri konularında seminerler düzenlenmiştir (2016).

5.2.3.3. Çocuk Üniversitesi Projesi

Çocuk Üniversitesi Projesi Esenler ilçesinde ikamet etmekte olan 7-14 yaş aralığındaki çocuklarda üniversite algısı oluşturmak ve eğitim ile bilimsel meraklarını teşvik etmek amacıyla çocukların üniversite ortamında eğitim almalarını sağlamaya yönelik bir projedir. Proje kapsamında 2013 yılından bu yana hizmet verilmekte olup 2014 yılında 120, 2015 yılında 45 ve 2016 yılında 350 öğrenci bu projeden faydalanmıştır (Esenler Belediyesi, 2014-2016 Faaliyet Raporu).

5.2.3.4. Kitap Okuma Grupları

Çocukların ve gençlerin kitap okuma alışkanlığı elde edebilmeleri adına Esenler Belediyesince kitap okuma grupları organize edilmektedir. “Bir Kitap Bir Dünya” projesi ile çocuk ve gençleri okumaya teşvik etmek ve bu yolla çocuklara toplumsal değerleri de öğretmek bu çalışmaların temel amacıdır. Ayrıca kitap programlarının kolektif yani grup içinde olması ve bir öğretmen ya da kitap yazarı mihmandarlığında gerçekleştiriliyor olması okunulan kitabın iyi tahlil edilmesi ve anlaşılmasına vesile olmaktadır. Bu çerçevede Esenler Belediyesince oluşturulan 250 kitap okuma grubuna 2000 öğrenci dâhil olmuştur (Esenler Belediyesi, 2015 Faaliyet Raporu, s.168). Esenler Belediyesi Kültür İşleri Müdürlüğüne verilen bu hizmet müdürlüğün Kültür ve Sanat Şefi'nin ifadeleriyle açıklayıcı olmaktadır.

“ ‘Bir Kitap Bir Dünya’ projesi bu sene 4. yılında. Her okuldan kitap okumayı seven ilk, orta ve lise öğrencilerinden gönüllülük esasına dayalı olarak seçilen, her bir grubun 7 kişiden oluştuğu kitap okuma grupları oluşturduk. Şu an Esenler genelinde 300 grubumuz var. Bu grubun her birinin sorumlu hocası var. Biz bu gruplara yıl içerisinde toplam 8 tane kitap veriyoruz. Dolayısıyla 300 grubumuz var. 8 ile çarptığımız zaman çocuklara

yıl içerisinde 20000 üzerinde kitap hediye ediyoruz. Çocuklar her ay bir kitabı okuyup kendi rehber hocalarıyla tahlil ediyorlar. Öte yandan çocukları müzelere götürüp orada okuma yaptırıyoruz. Kahvaltı programları, öğle yemekleri ile beraber kitapları tahlil ediyorlar ve İstanbul'un çeşitli noktalarını tanımış oluyorlar. Örneğin akvaryuma götürüldü, Darıca Hayvanat Bahçesine götürüldü, Miniatürk'e götürüldü. Bu gruplar hem kitap okuyorlar hem de bu tür faaliyetlerle kitap okumayı seviyorlar. Kitap okuma gruplarına seçtiğimiz kitapların tamamını milli eğitim ile birlikte istişare ederek seçiyoruz. Ayrıca o kitabın yazarı hayattaysa o kitabın yazarıyla buluşturuyoruz öğrencileri. O yazara kitabı ile ilgili sorularını soruyorlar. Eğer yazar hayatta değilse ve kabri İstanbul'da ise bir kabir ziyareti gerçekleştiriyoruz. Orada bir anma programı düzenliyoruz." (Kişisel Görüşme, Y.K. , 2017).

5.2.3.5. Çocuklara Yönelik Yayınlar

Esenler Belediyesince çocuklara yönelik oluşturulan yayın her yıl basılan ve her mevsim için ayrı olmak üzere 4 basım olarak çıkan Esen Çocuk Dergisi'dir. Çocukların donanımlarını arttırmak ve eğitimlerine yardımcı olmak amacıyla basılan Esen Çocuk Dergisi 2014-2016 yılları arasında 10000'er adet basılmıştır. Esen Çocuk Dergisi'nin yanı sıra 2015 yılında Esenler İlçesinin tarihi alanlarını çocuklara öğretmek ve el becerileri kazandırmak amacıyla 5000 adet Şehrime Tanıyorum Boyama Kitabı öğrencilere ulaştırılmıştır (Esenler Belediyesi, 2014- 2016 Faaliyet Raporu).

5.2.3.6. Çocuklara Yönelik Sağlık Hizmeti

Esenler Belediyesince çocuklara yönelik sağlık hizmeti kapsamında ağız-diş sağlığı taramaları karşımıza çıkmaktadır. Esenler Belediyesi ve çeşitli sağlık kuruluşlarının beraber uyguladığı taramalar kapsamında 2012 yılında 2300, 2013 yılında 2360, 2014 yılında 2593, 2015 yılında 500 ve 2016 yılında ilçedeki tüm okullarda ağız-diş sağlığı taramaları gerçekleştirilmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

5.2.3.7. Çocuk Ruh Sağlığına Yönelik Psikolojik Destek

Esenler Belediyesince ruh sağlığının korunması amacıyla 2010 yılında kurulan Psikolojik Danışmanlık Birimi kapsamında hizmet veren Çocuk-Ergen Danışmanlığı, alanında uzman personellerce hizmet vermektedir. Bu kapsamda davranışsal problemler, alt ıslatma, tırnak kemirme, öfke, yalan konuşma, kardeşler arası uyumsuzluk, okula uyum problemi, özgüven ve fobiler ile ilgili görüşmeler gerçekleştirilmektedir (Esenler Belediyesi, 2012- 2016 Faaliyet Raporu).

5.2.4. Sosyal Yardım

Esenler belediyesinin çocuklara yönelik gerçekleştirdiği sosyal yardım uygulamalarını 4 başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar; hoş geldin bebek projesi, sünnet törenleri, yetim ve öksüzlere yönelik sosyal yardım ve kırtasiye yardımlarıdır.

5.2.4.1. Hoş Geldin Bebek Projesi

Esenler ilçesinde yeni doğum yapmış ailelerin ziyaret edilmesi ve destekte bulunulması amacıyla Esenler Belediyesince aile ziyaretleri gerçekleştirilmektedir. "Esen Bebek Projesi" kapsamında ziyaret edilen ailelere içerisinde anne ve bebeğin

ihtiyaçlarına yönelik olarak “Esen Bebek” çantası hediye edilmektedir. Projenin başladığı tarihten 2016 yılının sonuna kadar olan sürede 13286 çanta ailelere verilmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

5.2.4.2. Sünnet Törenleri

Esenler Belediyesince her yıl gerçekleştirilen sünnet organizasyonları kapsamında çocuklara sünnet kıyafeti hediye edilmekle beraber önceden belirlenmiş sağlık kuruluşlarında çocukların sünnet işlemleri gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda 2012 yılında 1500, 2013 yılında 1750, 2014 yılında 1300, 2015 yılında 1100 ve 2016 yılında 1000 çocuk bu destekten faydalanmıştır (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu).

5.2.4.3. Yetim ve Öksüzlere Yönelik Sosyal Yardım

Esenler ilçesinde ikamet etmekte olan yetim ve öksüzlere yönelik bazı çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar çocukları psiko-sosyal olarak güçlendirmenin yanı sıra ailelerine yalnız olmadıkları mesajını vermek gibi hedefler taşımaktadır. Ayrıca belde halkının birlik ve beraberliğini arttırmayı hedefleyen bu yöndeki çalışmalar toplumun bütünleşmesine hizmet etmektedir. Esenler Belediyesi tarafından yetim ve öksüz çocuklara ve ailelerine yapılan hizmetler aşağıda özetlenmiştir (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu):

- Çocukların sosyalleşmeleri ve toplumdan izole hissetmemeleri için “ Hayvanat Bahçesi, Oyun Parkı, Restoran, Tiyatro Gösterisi, Yunus Gösterisi, Çikolata ve Oyuncak Müzesine gidilmiştir.
- Bayram öncesi kıyafet yardımı gerçekleştirilmiştir.
- Anne ve çocukların birlikte güzel zaman geçirebilmeleri için kahvaltı organizasyonu yapılmıştır.
- Çocuklara birlik, beraberlik duygusu aşılamak ve motivasyonlarını yüksek tutmak amacıyla çocuk iftarı ve doğum günü kutlamaları gerçekleştirilmiştir.

Esenler Belediyesi tarafından yapılan bu çalışmalara 2012 yılında 494, 2013 yılında 509, 2014 yılında 925, 2015 yılında 506 ve 2016 yılında 465 yetim-öksüz çocuk ve ailesi faydalanmıştır (Esenler Belediyesi, 2012-2016 Faaliyet Raporu). Yukarıda ifade edilen hizmetlerin yanı sıra yetim ve öksüzlere yönelik aynı yardımlar da gerçekleştirilmektedir. Bu konuda Esenler Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürünün ifadeleri açıklayıcı niteliktedir.

“Esenlerde ne kadar yetim ve öksüz var onların isimlerini okullardan listeler halinde istedik. Çünkü en iyi bunu okullar biliyor. Daha sonra onlardan bir grup oluşturduk. Belli zamanlarda doğum günleri partileri yapıyor, onları gezmeye götürüyoruz, bayramlarda kıyafet yardımı yapıyoruz. Senede bir kere olmak üzere de piknik yapıyoruz. Ayrıca yetim ailelerini kapsayacak şekilde market kartı veriyoruz. Belediyemize ait, hayırseverlerin katkılarıyla oluşturulmuş bir marketimiz var. Bu market kartıyla çocuklar oradan da ihtiyaçlarını giderebiliyorlar. Bir yetim için aylık 150 lira yüklüyoruz bu karta. Bu kartla aile isterse kendi ihtiyaçlarını da karşılar. İsterse çocuğuna elbise de alır. Çikolatasından tutun oyuncuğınaya kadar malzemeler var marketimizde. Tabi bu hayırseverlerin bağışlarıyla oluşturuldu. Yani bir nevi gönüllü katılımı da sağlıyoruz.” (Kişisel Görüşme, Ö.H. , 2017).

5.2.4.4. Kırtasiye Yardımı

Esenler Belediyesi tarafından son 5 yıldır geri dönüşüm tesislerinde ayrıştırılarak elde edilen 500 bin defter Esenler ilçesindeki öğrencilere dağıtılmaktadır. Bu sayede hem geri dönüşümle atıklardan faydalanılmış olup hem de öğrencilerin defter ihtiyacı karşılanmaktadır (Esenler Belediyesi, 2015 Faaliyet Raporu, s.171).

5.2.5. Diğer Uygulamalar

Esenler Belediyesinin çocuklara sunduğu hizmetleri arasında bulunan ve yukarıdaki sınıflandırmalar dışında kalan hizmetler diğer bağlılığı altında toplanmıştır. Bu hizmetler “Dede Torun Merkezi, Bilgi Evleri, Çocuk Meclisi ve 365 gün 365 Çocuk” projesidir.

5.2.5.1. Dede Torun Merkezi

Esenler Belediyesi bünyesinde hizmet vermekte olan Dede-Torun Merkezi bir ilk olma özelliği taşımaktadır. 1023 m² alana sahip bu merkez dede-nene ve torunların sosyal olarak vakit geçirebileceği bir merkez olmakla beraber kuşakların birbirleri ile buluşmalarına da hizmet etmektedir (Esenler Belediyesi, 23.10.2017). Bu merkez kapsamında çocuklar için; oyun odası, masal odası, satranç odası, 7-14 yaş çocuklar için akıl odası oyunları, 3-6 yaş grubu çocuklar için etkinlik odası, ilköğretim hazırlık kursu ve sinema odası bulunmaktadır. Dedeler için; akıl oyunları, ücretsiz berber hizmeti, şark odasında okuma ve sohbet saatleri gerçekleştirilmektedir. Nineler için; spor, kokulu taş, sabun kursları, örgü ve sohbet, kuran-ı kerim dersi, Cuma sohbeti, torunlar ile birlikte etkinlik odasında sanat etkinlikleri yapılmaktadır. Dede-nine ve torunlar için ise birlikte vakit geçirebilecekleri hobi bahçesi (sebze-meyve ekimi, toprak çapalama ve ekili ürünleri sulama), çeşitli oyunlar, halı dokuma kursu, satranç kursu, sağlık semineri ve ücretsiz göz ve diş muayenesi yapılmaktadır (Esenler Belediyesi, 2017 Tanıtım Broşürü). Öte yandan yaşlılar haftası kutlaması, ninni yarışması ve geziler düzenlenmiştir (Esenler Belediyesi, 2016 Faaliyet Raporu, s.212). Dede-Torun Yaşam merkezinden faydalanan dede-nene ve torun sayısı ile bu merkezin önemi hakkında merkezin Müdiresinin ifadeleri açıklayıcı niteliktedir.

“3 yaşından 12 yaşına kadar çocuklarımız var. Dedeler ve neneleriyle geliyorlar. Okul öncesi olanları 3,4,5 yaş diye ayırdık. Sabah birde 17 kişilik okul öncesi grubumuz var. Haftanın 4 günü geliyorlar. Şu an 240 öğrencimiz var. Sadece öğrenciler bunlar bir de dede ve nenelerimiz var. Yukarıda şark odasından yararlanıyorlar. Tek başına gelen dedelerimiz yaklaşık 80 kişi bir de torunlarıyla birlikte gelenler var onlar da 140 kişi. 180 tane de babaannemiz var. Buranın amacı kuşaklar arası iletişimi sağlamak. Zaten birlikte vakit geçirmemizin sebebi o. Biz önce gelen çocuklarla top havuzunda vakit geçiriyoruz. Sonra etkinlik odasında dede ve nenesiyle kesme, yapıştırma, boyama... bu tarz şeyleri birlikte yapıyoruz. Akıl oyunlarında daha çok zeka geliştirici oyunlarımız mevcut. Bu senede 10 oyun ekledik bu oyunlara. Ayrıca görsel hafızalarını geliştirmek için oyunlarımız mevcut burada. Çok hoşlarına gidiyor o tarz oyunlar. Bu tür oyunlar büyüklerin bile ilgisini çekiyor. Daha sonra masal odasına geçiyorlar. Genellikle zaten küçük yaş grubunu seçiyoruz. Büyükleri de burada görsel hafızalarını güçlendirsinler diye yayın yaptığımız zaman bu odaya alıyoruz. Yukarıda Kur'an dersi alıyorlar. Ebru kursumuz var.

Dedeler ise şark odasında daha çok vakit geçiriyorlar.” (Kişisel Görüşme, B.Ç. , 2017).

Merkezin diğer amaçları arasında çocukların sosyalleşmeleri ve bu sayede çocukların motor becerilerini geliştirmek ile yaşlıların nezdinde göçün olumsuz etkilerini azaltmak ve kuşaklar arası iletişimi sağlamak gösterilebilir. Merkezin Müdüresi ve Sosyal Yardım İşleri Müdürünün bu doğrultudaki ifadeleri konunun anlaşılması için anlamlıdır.

“Geçen sene 5 yaşında bir kız çocuğu vardı. Hiç konuşmayı bilmiyordu. Anne-baba haricinde ağızından çıkan bir laf yoktu. 3-4 ay buraya geldikten sonra arkadaşlarının yardımıyla o çocuğumuz değişti. Bir de hobi bahçemiz var. Dede ve torunlarla beraber çapasını yaptık, ürünlerimizi topladık. Biber, patlıcan, domates vb. baya ürün topladık oradan. Teyzelerimizden biri şunu aktarmıştı ‘bize eski günlerimizi yaşattınız, senelerdir tarlayı çapalamamıştım’ demişti.” (Kişisel Görüşme, B.Ç. , 2017).

“Yalnızlık günümüzde en büyük problemlerden biridir. İnsanlar aile kurduktan sonra büyükleri ile yaşamak istemiyorlar. Bir şekilde ayrılıyorlar. Tekrar aile birliğinin kuvvetlenmesi için en azından dede, torun ve nenelerin beraber olmasını istedik. Çünkü evde çok zor görüyorlar birbirlerini, belki aynı evin içinde değiller farklı binalardalar. Bunun için bu merkezi hizmete açtık. Torunlar burada anne-çocuk merkezimiz gibi okul öncesi eğitim de alıyorlar. Dedeleri ile neneleri ile ortak çalışmalar da yapıyorlar. Buradaki amaç dede-torun ve nenelerin beraber olmalarıdır. Yani kuşaklar arası iletişimi sağlamaya çalışıyoruz. Torunlar inanın dedelerini, babaannelerini evde görmedikleri kadar burada görüyorlar.”(Kişisel Görüşme, Ö.H , 2017).

5.2.5.2. Bilgi Evleri

Esenler Belediyesi tarafından 9-14 yaş aralığında bulunan çocuklara hizmet verilmesi amacıyla Esenler ilçesinde ilk olarak 2009 yılında hizmete başlayan Esenler Gençlik ve Bilgi Evlerinin sayısı bugün itibarıyla 7 adettir. Esenler Gençlik ve Bilgi Evlerinin hizmet amacı etüt, kulüp ve sosyal faaliyetlerin yapılmasının yanı sıra dini, ahlaki ve milli değerleri çocuklara öğretmektir. Bu hizmetlerden 2012 yılında 9108, 2013 yılına 15254, 2014 yılında 16000, 2015 yılında ise 19000 kişi faydalanmıştır (Esenler Belediyesi, 2012-2015 Faaliyet Raporu). 2016 yılı içerisinde ESGEV’ler bünyesindeki sanat kurslarından 674, el sanatlarından 456, görsel sanatlardan 527 öğrenciye hizmet ulaştırılmıştır. Ayrıca çeşitli spor branşlarından 707, kulüp etkinliklerinden 3610, psikolojik destekten 816 öğrenci faydalanmıştır. Ayrıca 426 adet seminer ve toplantı gerçekleştirilmiştir (Esenler Belediyesi, 2016 Faaliyet Raporu, s.134-136). Yapılan hizmetler ve faydalanan çocukların sayısından da anlaşılacağı üzere Esenler Belediyesinde hizmet vermekte olan ESGEV’lerin çocuklar için önemli olduğu anlaşılmaktadır.

5.2.5.3. Çocuk Meclisi

Esenler ilçesinde bulunan çocukların sorun, talep ve projelerini ifade edebilmeleri ve faaliyetler gerçekleştirmeleri adına 14 komisyon ve 120 üyeden oluşmaktadır. 8-14 yaş aralığındaki çocuk üyelerden oluşan çocuk meclisinin amacı çocukların sosyal, kültürel, eğitim vb. alanlarda çocukların sorun ve taleplerini çocukların dilinden ve yine çocukların ifadeleriyle görmektir (Esenler Belediyesi, 2016 Faaliyet Raporu, s.138).

5.2.5.4. 365 Gün 365 Çocuk Projesi

Esenler ilçesinde bulunan yoksul, engelli, yetim-öksüz ailelerinin çocuklarına yönelik olarak çocukların dileklerini gerçekleştirmek amacıyla Esenler Belediyesi'nce 365 Gün 365 Çocuk Projesi uygulanmaktadır. Bu projeye çocukların toplumla kaynaşması hedeflenmekte olup yukarıda ifade edilen dezavantajlı çocuklardan 365 kişiye her yıl özel hizmetlerde sunulmaktadır (Esenler Belediyesi, 2013 Faaliyet Raporu, s.181).

6. Sonuç ve Değerlendirme

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 5393 Sayılı Belediye Kanunuyla sosyal içerikli işlerde çeşitli görevler yüklenen belediyeler, çocuklara yönelik birçok faaliyet gerçekleştirmeye başlamışlardır. Bu faaliyetler; çocuklara yönelik çevresel düzenlemeler, kültür, sanat, spor, sağlık, eğitim ve sosyal hizmet olmak üzere geniş bir alanda gerçekleştirilmektedir. Bu tür faaliyetlerin yerel yönetimler tarafından veriliyor olması, özellikle halka yakınlık ilkesi ile değerlendirilmekte olup faydalılığına vurgu yapılmaktadır.

Bu çalışmanın gerçekleştirildiği yer olan Esenler Belediyesinin çocuklara yönelik faaliyetleri; çevresel düzenlemeler; kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler; eğitim ve sağlık hizmeti; sosyal yardım ve diğer hizmetler olarak tasnif edilmiştir. Yapılan çalışmaların çok yönlü olması, hayatın birçok alanında çocuklara ulaşılmasını ve hizmette bulunulmasını sağlamıştır. Aynı zamanda verilen hizmetlerin ücretsiz olması bu hizmetlere erişimi kolaylaştırmıştır.

Esenler Belediyesinin çocuklara sunduğu hizmetler arasında bulunan Dede-Torun ve Yaşam Merkezi uygulaması belediyenin faaliyetleri arasında önemli bir yer işgal etmektedir. Kuşaklar arası iletişimsizliği azaltmaya yönelik hizmet vermesi ve Türkiye'de belediyecilik alanında bir ilk olması dolayısıyla diğer belediyelere örnek teşkil edecek bir çalışma olduğu düşünülmektedir. Merkezin sadece çocuklara değil aynı zamanda günümüzün dezavantajlı grupları arasında bulunan yaşlılara da hizmet sunuyor olması uygulamanın önemini ve örnekliğini pekiştirmektedir.

Esenler ilçesinin çocuklar için en büyük dezavantajlarından biri yeşil alanların azlığıdır. Park alanlarının ilçedeki çocuk nüfusuna oranına bakıldığında çocuk başına düşen oyun alanının 0,12425 metrekaare olduğu saptanmıştır. Binalaşmanın yoğun bir şekilde hissedildiği beldede, yeşil alanların azlığı ile birlikte çocuk oyun alanlarının kısıtlı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Esenler Belediyesinin bu duruma karşı aldığı en önemli tedbir çocuk sokağı uygulaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuklar trafikten arındırılmış ve çeşitli güvenlik tedbirlerinin (güvenlik kamerası, güvenlik görevlisi) alındığı bu sokağı ideal bir oyun alanı olarak kullanabilmektedirler. Ancak çocuk sayısının fazlalığı ve yeşil alanların azlığı göz önüne alındığında çocuk sokağı ve parkların sayısının artırılması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kentleşmenin çocuklar üzerindeki en büyük risklerinden biri suçla sürüklenmenin yaygınlığı ve kolaylığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukların sosyal içerikli faaliyetlerde bulunmaları ve güvenli alanlarda oyun oynayabilmeleri (çocuk sokağı) çocukların gelişimine katkı sunduğu gibi çocukları suçla sürüklenmekten de koruyabilmektedir. Esenler Belediyesinin çocuklara yönelik

faaliyetlerinin kültür, sanat, spor vb. geniş bir yelpazeye sahip olması aynı zamanda çocuk suçluluğu açısından da önleyici birer tedbir olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye’de belediyeler tarafından çocuklara uygulanan çalışmaların bölgesel ihtiyaçlar gözetilerek gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Nitekim Gaziantep ilinde mülteci sayısının fazla olması belediyenin mültecilere yönelik faaliyetler yapmasını beraberinde getirmiştir (Suriyeli Misafirlerimiz Bilgi ve Eğitim Merkezi). Esenler ilçesinin ise yoğun nüfusa sahip ve yeşil alan ile parkların yetersiz olmasının bir sonucu olarak çocuk sokağı uygulamasını hayata geçirdikleri anlaşılmaktadır.

Genel olarak ifade etmek gerekirse; Çocukların suça sürüklenmesi, sağlıklı sosyalleşme, kuşaklar arası iletişim, motor becerilerinin gelişmesi vb. durumlar karşısında belediyelerin uyguladığı çalışmaların olumlu sonuçlar doğuracağı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bölgesel ihtiyaçlar da göz önüne alınarak uygulanan ve uygulanacak olan çalışmaların çocukların kent yaşamı içerisinde sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri üzerinde olumlu etkiler oluşturması kuvvetle muhtemeldir.

Bütün bu veriler ışığında aşağıdaki önerileri geliştirmek ve paylaşmak mümkündür:

1. Kent merkezlerinde çocuk oyun alanlarının arttırılmasına yönelik park, çocuk sokakları ve çocuk oyun gruplarının sayısında artışa gidilip engelli çocuklar dâhil olmak üzere erişilebilirliğinin kolay olmasında fayda görülmektedir.
2. Çocuklara yönelik kültür, sanat ve spor dallarında hizmetlerin niceliği ve niteliğinin arttırılmasında yarar görülmektedir.
3. Esenler Belediyesi’nin Türkiye’de ilk defa uyguladığı “Çocuk Sokağı ve Anne Çocuk Kampüsü” ile “Dede-Torun Merkezi” uygulamalarının çocukların rahatça oyun oynamaları ve kuşaklar arası iletişim gibi iki önemli sorunun çözümünde yardımcı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda belediyeler tarafından özellikle bu iki uygulamanın örnek alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.
4. Esenler Belediyesi özelinde ise, iki temel uygulama olarak Türkiye’de uygulanan kreş ve gündüz bakım evi ile çocuklara dolaylı olarak fayda sağlayan kadın konuk evinin eksikliği göze çarpmaktadır. Bu iki uygulamanın Esenler ilçesi için yararlı olacağına inanılmaktadır.
5. Çocuklara yönelik hizmetlerinin niceliği ve niteliğinin arttırılması için bu alanda eğitim gören sosyal çalışmacıların istihdam edilmesinde fayda görülmektedir.

Kaynakça

- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004). T. C. Resmi Gazete. No: 23 Temmuz 2004.
- 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu. (2005). T. C. Resmi Gazete. No: 25745. 4 Mart 2005.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (2005). T. C. Resmi Gazete. No: 25874. 13 Temmuz 2005.
- Akço, S. (1997). Medeni Hukuk Açısından Çocuk. WALD (Ed.), *Çocuk Hakları ve Yerel Yönetim*, (99-133), İstanbul: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Yay.
- Avcı, M. (2009). *Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Nedenleri: Erzurum İli Örneği*, “Yayımlanmamış Doktora Tezi”. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.
- Aygen, M. (2014). Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*. 1(1), (173-192).
- Barre, F. (1984). Çocuk ve Mekan ya da Yitirilmiş Kent. (Çev.: Murat Güvenç). *Mimarlık Dergisi*. 9(84), (14-17).
- Baş, T. ve U. Akturan. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yay.
- Beldağlı Velioglu, Z. (2016). *Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Yerel Yönetimlerde Sosyal Devlet ve Sosyal Hizmete Etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Çakırer Özservet, Y. (2015). Çocuk Dostu Belediyecilik. *TBB İller ve Bölgeler Dergisi*. 1(802), (38-43).
- Çakırer Özservet, Y. ve S. Boz. (2015). Çocuk Dostu Esenler ve Yerel Yönetim İlişkisi. Hatice Ayataç (Ed.), *Herkes İçin Dost Kentler İstanbul Esenler İlçesi Üzerine Değerlendirmeler İçinde* (86-111). İstanbul: Şehir Yay.
- Deniz, E. (2016). Yaşlılara, Çocuklara ve Engellilere Sunulan Sağlık ve Sosyal Hizmetlerde Yerel Yönetimlerin Rolü ve Sorumlulukları: Çanakkale

Belediyesi Örneği. Selma Karatepe vd. (Ed.), *Yerelleşme/ Merkezileşme Tartışmaları 9. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı İçinde* (286-295). Ankara: TODAİE Basım.

Erdem, İ. (2011). *Yerel Siyaset ve Belediyecilik*, İstanbul: İlke Yay.

Esenler Belediyesi. (2017). Belediye Arşivi. Çocuk Oyun Alanları.

Esenler Belediyesi. (2017). Dede Torun Yaşam Merkezi. Tanıtım Broşürü.

Esenler Belediyesi. 2012 Faaliyet Raporu.

https://www.esenler.bel.tr/Files/Pdf/2012_MAL_YILI_DARE_FAALYET_RAPORU23.pdf:

Esenler Belediyesi. 2013 Faaliyet Raporu.

https://www.esenler.bel.tr/Files/PlanProjeler/faaliyet_raporlar/2013_web_faaliyet.pdf.

Esenler Belediyesi. 2014 Faaliyet Raporu.

https://www.esenler.bel.tr/Files/2014Esenler_Belediyesi_2014_Faaliyet_Raporu_Web_icin-1.pdf.

Esenler Belediyesi. 2015 Faaliyet Raporu.

https://www.esenler.bel.tr/Files/2015_YILI_FAALYET_RAPORU.2.pdf.

Esenler Belediyesi. 2016 Faaliyet Raporu.

http://www.esenler.bel.tr/Files/FAALYET_RAPORU/faaliyetraporu2016-2.pdf.

Esenler Belediyesi. Binlerce Uçurtma Esenler Semalarında.

<https://www.esenler.bel.tr/tr/icerik/32/1449/binlerce-ucurtma-esenler-semalarinda.aspx>.

Esenler Belediyesi. Dede Torun Merkezi.

<https://www.esenler.bel.tr/tr/icerik/12/4001/dede-torun-merkezi.aspx>.

Esenler Belediyesi. Esenler Bilim Parkı.

<http://www.esenler.bel.tr/tr/icerik/12/4000/esenler-bilim-parki.aspx>.

Esenler Belediyesi. İşte Türkiye'nin İlk Çocuk Sokağı.

<https://www.esenler.bel.tr/tr/icerik/280/2496/iste-turkiyenin-ilk-cocuk-sokagi.aspx>.

Fidan, A. (2006). *Sosyal Politikaya Katkısı Açısından 5393 Sayılı Belediye Kanunu*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Güngör, F. (2016). Aile ve Çocuk. Nazmi Avcı, Erdal Aksoy (Ed.), *Aile Sosyolojisi İçinde* (90-121). İstanbul: Lisans Yay.
- İnal, K. (2014). *ocuk ve Demokrasi*. İstanbul: Ayrıntı Yay.
- Johnson, B. ve L. Christensen. (2014). *Eğitim Araştırmaları Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar*. (ev.: Selçuk Beřir Demir). Ankara: Eđiten Kitapevi.
- Keleş, R. (1983). *Yerel Yönetimler*. Ankara: Turhan Kitabevi Yay.
- Keleş, R. (1996). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi Yay.
- Kesgin, B. (2012). *Kamu Sorumluluđunda Sosyal Hizmet*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Koç, F. (2015). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Yerel zerklik ve İdari Vesayet, (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.
- Mamur Işıkı, Y. ve S. Karatepe. (2016). Türkiye’de ocuđa Yönelik Sosyal Politika Uygulamaları ve Tarihsel Analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), (69-100).
- Onur, B. (2005). *Türkiye’de ocukluđun Tarihi*. Ankara: İmge Kitabevi Yay.
- Ökmen, M. ve B. Parlak. (2013). *Kuram ve Uygulamada Yerel Yönetimler - Kavramlar, Yaklaşımlar, Yapılar ve Mevzuat-*. Ankara: Orion Kitapevi.
- Özden, K. (2014). Yerel Yönetimler ve Demokrasi. Kemal zden (Ed.), *Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar ve Tartışmalar İçinde* (9-40). Ankara: Seçkin Yay.
- Sezer, . (2008). *Küreselleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yapısal ve İşlevsel Dönüřümü*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Tandoğan, O. (2011). İstanbul’da “ocuk Dostu Kent” İçin Açık Alanların Planlama, Tasarım ve Yönetim İlkelerinin Oluşması. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Worldometers. World Population (2018 and historical).
<http://www.worldometers.info/world-population/>

Yıldırım, A. ve H. Şimşek. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*.
Ankara: Seçkin Yay.

Yüksel, F. (2007). Sosyal Devletin Dönüşüm Sürecinde Yerel Yönetimlerin Yeni İşlevleri. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi. 62(1), (279-298).